

GİRİŞ

Şirket alacaklılarının sorumluluk davasının şartları isimli çalışmamda öncelikle 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek olana 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 556. maddesinin ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanundaki karşılık maddesi olan 309. maddesinin metni paylaşılacak daha sonrasında suanda yürürlükte bulunan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanundaki karşılık maddesiyle olan farkları ve getirdiği yenilikler açıklanacaktır. Yapılan açıklamalar ışığında sorumluluk davasının şartları ve sorumluluğun şekline de değinilecektir.

I- Şirket Zararının Tazmini Ve Tazminat Davası Açma Hakkı Olanlar

YTTK

MADDE 556 –

(1) Zarara uğrayan şirketin iflası halinde, tazminatın şirkete ödenmesini isteme hakkını şirket alacaklıları da haizdir. Ancak, pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının istemleri önce iflas idaresince ileri sürülür.

(2) İflas idaresi birinci fıkrada öngörülen davayı açmadığı takdirde, her pay sahibi veya şirket alacaklısı mezkûr davayı ikame edebilir. Elde edilen hâsıla, İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre, önce dava açan alacaklıların alacaklarının ödenmesine tahsis olunur; bakiye, sermaye payları oranında davacı pay sahiplerine ödenir; artan iflas masasına verilir.

(3) Şirketin istemlerinin devrine ilişkin İcra ve İflas Kanunu'nun 245 inci maddesi hükmü saklıdır.

ETTK

MADDE 309 –

“Şirketin 305, 306, 307 ve 308 inci maddelerde yazılı fiillerle ızzar edilmesi halinde, bundan, dolayısıyla zarar gören pay sahipleri ve şirket alacaklılarının dava hakları vardır. Ancak, hükmolunacak tazminat şirkete verilir.

Şirketin iflası halinde pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının haiz oldukları haklar iflas idaresine ait olur. Bu hususta İcra ve İflas Kanununun 245 inci maddesi hükmü caridir.

Mesul olan kimselerin cümlesi aleyhinde şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesinde dava açılabilir. Mesul olan kimselere karşı tazminat istemek hakkı davacının zararı ve mesul olan kimseyi öğrendiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde zararı doğuran fiilin vukuu tarihinden itibaren beş yıl geçmekle müruruzamana uğrar. Şu kadar ki; bu fiil cezayı müstelzim olup Ceza Kanununa göre müddeti daha uzun müruruzamana tabi bulunuyorsa tazminat davasına da o müruruzaman tatbik olunur.” hükmü yer almakta idi. ETTK, şirketin uğradığı zararın tazmini davası açma hakkını, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına tanımakta idi.

Ancak, YTTK, şirketin uğradığı zararın şirket tarafından 553. ve 554 maddelerindeki sorumlulardan talep edilmesi yani aktif dava ehliyetinin şirkette olması öngörülmüş, şirketin ihmali veya sorumluların şirkete hakim olmaları nedeni ile davayı açmamaları olasılığı düşünülerek, zararın tazmini davasını açmak hakkı şirketin pay sahibine de verilmiştir¹. YTTK, ETTK'nın 309. maddesinin aksine şirket alacaklısına bu hakkı tanımamıştır. Alacaklı ancak şirketin **iflası halinde**, tazminatın şirkete ödenmesini hakkını haiz olur. Böylece, YTTK'da pay sahibi dava açabilme yetkisi yönünden şirketle aynı düzeyde kabul edilerek alacaklıdan ayırmıştır. Zira, Kanun şirketin borçlarını ödediği sürece alacaklının zarara uğramadığı varsayımını kabul etmiştir². Alacaklı bu durumda ancak şirketin iflası durumunda ilgili davayı açabilecektir. İflas hali ön şart olarak öngörülmüştür.

II- İflas Halinde Şirket Zararının Tazmini Ve Tazminat Davasını Açma Hakkı Olanlar

“Zarara uğrayan şirketin iflası halinde, tazminatın şirkete ödenmesini isteme hakkı, öncelikle iflas idaresine aittir. Zira şirketin iflas halinde de doğrudan zarara uğrayan kişi olarak tazminat davasının esas davacısının şirket olduğu gerçeği değişmez. Bu anlayışın doğal sonucu olarak, iflas eden bir şirkette tazminat davasının davacısı iflas idaresi olabilir. Buna karşılık, YTTK, şirket alacaklılarına da zarara uğrayan şirketin iflası halinde, tazminatın şirkete ödenmesini isteme hakkı vermiştir. Ancak, kanunda bu hakkın öncelikle iflas idaresinde olduğu açıkça belirtilmiştir”³.

İflas idaresinin şirket zararının tazmini için dava açmaması durumunda ise, her pay sahibi veya şirket alacaklısı mezkûr davayı ikame edebilir⁴. Bu durumda hâsıla İİK hükümleri çerçevesinde önce dava açan alacaklıların alacaklarının ödenmesine tahsis olunur. YTTK, davadan elde edilen hâsılının öncelikle davayı açanlara tahsis edilmesini öngörmektedir⁵.

YTTK, Şirketin istemlerinin devrine ilişkin İcra ve İflas Kanunu'nun 245⁶ inci maddesi hükmü saklı tutmuştur.

YTTK'da şirket alacaklısına iflas idaresi dava açmadığı zaman dava açma hakkı tanınmıştır. Ancak iflas idaresinin davayı hangi süreye kadar açacağını yani dava açma süresinin ne olduğu konusunda bir hüküm getirmemiştir. Alacaklının dava açma hakkı ne zaman başlayacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır. Bu husus mağduriyetlere yol açabilecektir.

1 BKZ. 555 madde gerekçesi

2 BKZ 555. madde gerekçesi

3 Altaş, Soner/ YTTK'ya göre Anonim Şirketler Ankara/2011

4 BKZ 556. madde gerekçesi

5 BKZ 556 madde gerekçesi

6 2004 sayılı İİK kanununun 245. maddesine göre, alacaklıların masa tarafından neticelendirilmesine lüzum görmedikleri bir iddianın takibi hakkı isteyen alacaklıya davrolunur. Hasıl olan neticeden masraflar çıkarıldıktan sonra deviralanın alacağı verilir ve artanı masaya yatırılır.

III- Mütteselsil Sorumluluk

Mütteselsil sorumluluk başka bir sunum konusu olması nedeni ile detaylı bir bilgiye yer verilmeyecek sadece tanımlanması ile yetinilenecektir. Mütteselsil sorumluluk, YTTK 557. maddesinde düzenlenmiştir⁷. Anılan madde borçlar kanunun sorumluluğa ilişkin hükümlerine uyum sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Mütteselsil sorumluluk ağırlaştırılmış sorumluluk değildir. Sorumluluk hukukunu uygun nedensellik bağı kuralları yönetir. Bu bağlamda yönetim kurulu üyelerinin şirkete birlikte değil de tek başlarına verdikleri zarardan mütteselsilen değil tek başlarına sorumlu tutulmaları gerekir. Zarardan sorumlu olmayan, uygun nedensellik bağı dışında kalan üyeye sorumluluk yüklemek hukuka ve adalete ters olacaktır. Bu sorumlulukta nedensellik bağına bakıldığında ayrıca ‘ farklılaştırılmış teselsül ‘ kavramının da açıklanması gerekir. Ancak bu konu yukarıda belirtildiği üzere ayrı bir sunum konusu olması nedeni ile açıklanmayacaktır.

IV- Şirket Alacaklılarının Sorumluluk Davasının Şartları

Şirket alacaklılarının sorumluluk davası açabilmeleri için öncelikle; şirketin iflas halinde olması ve iflas idaresinin tazminatın şirkete ödenmesini istememiş olması gerekmektedir. Bununla beraber sorumluluk (tazminat) hukukunun ana unsurları olan kusur ve zarar kavramlarının ortaya çıkmış olması gerekmektedir⁸. Kusur dolayısıyla zarar meydana gelmiş olacak ki karşı yana dava açma hakkı ortaya çıksın. Yukarıda belirtilen nedensellik bağı, kusur dolayısı ile kimlerin sorumlu tutulacağı ve ne şekilde ödeneceği (557 md⁹.) belirleyecektir.

V- Sonuç

Şirket alacaklılarının sorumluluk davasının şartları kanun metninden anlaşılacağı ve açıklandığı üzere şirketin iflas halinde olması ve iflas idaresinin tazminatın şirkete ödenmesini istememiş olmasına bağlıdır. YTTK da açıkça iflas idaresinin tazminatın şirkete ödenmesini isteme süresi ile ilgili bir hüküm getirmemiştir. Sürenin ne zaman başlayacağı ve ne zaman biteceği belli değildir. Bu husus alacaklıları dava açarken fazlası ile mağdur edebilecek bir durumdur. Alacaklı dava açarken iflas idaresinden idarece dava açılmadığına dair derkenar mı alacaktır, yoksa dava açıp iflas idaresinden Mahkemece sorulacak mıdır? Tüm bu hususlar YTKK ile açıklığa kavuşturulmadığından uygulamada sorunlar çıkacağı kuvvetle muhtemeldir.

Avukat Kağan HACIMUSTAFAOĞLU

⁷ BKZ 557 madde ve gerekçesi

⁸ Kendigelen, Abuzer/ Hukuki Mütalaalar 2006. İst.

⁹ BKZ 557 madde ve gerekçesi